

[Finansministeren.]

delserne samt endelig påbegyndelse af arbejderne på fugleflugtslinjen.

Endelig må for det tredje nævnes de stærkt øgede byggebevillinger vedrørende højere uddannelse og forskning. Som det vil være tinget bekendt, er der udarbejdet en oversigt over universiteternes byggeplaner for de kommende år, og tilsvarende undersøgelser er også gennemført for andre dele af dette område. På dette grundlag må man regne med, at de samlede udgifter på dette felt, der i 1955-56 udgjorde ca. 25 mill. kr., i dette og det kommende finansår vil komme op på omkring 100 mill. kr., hvorefter der skulle kunne ventes en gradvis nedgang. Det er ikke alle disse udgifter, der afholdes over statens anlægsbudget, idet en del dækkes af kommuner og andre, ligesom nogle vil vise sig på udlånskontoen. Det må dog ventes, at denne del af statens anlægsudgifter til næste år vil blive 50-60 mill. kr. større end i 1955-56. En del af denne stigning er allerede indtruffet som følge af den hurtige udbygning af atomstationen. Udgiften hertil vil nu være nedadgående, mens byggebevillingen til de højere læreanstalter vil gå yderligere en del i vejret.

Jeg er naturligvis klar over, at det i forhold til, hvad der hidtil har været anvendt, er meget store beløb, der nu sættes ind på udbygningen af forskning og uddannelse. Man må dog her tage i betragtning, at de hidtidige små bevillinger har givet meget ringe arbejdsvilkår på læreanstalterne, efterhånden som studentertallet vokser. Endvidere er det nu almindeligt anerkendt, at en stærkere indsats på disse felter er af betydelig værdi for den fremtidige erhvervsudvikling. Endelig tillægger jeg det også stor betydning, at der åbnes de videst mulige uddannelsesmuligheder for de store årgange af unge.

Jeg skal slutte denne gennemgang af statsudgifterne med kort at nævne udviklingen i forsvarsudgifterne, som i 1955-56 udgjorde 930 mill. kr. og for det kommende finansår foreløbig er fastlagt til ca. 975 mill. kr. I betragtning af den stedfundne pris- og lønstigning er denne begrænsede opgang i forsvarsbudgettet ensbetydende med en reel reduktion af udgifterne. Dette har navnlig sat sig spor i en nedgang i for-

svarets byggearbejder og materielindkøb, mens de egentlige driftsudgifter er gået lidt op.

Efter denne gennemgang af statsudgifterne skal jeg vende mig til spørgsmålet om, hvordan den omtalte udgiftsstigning er blevet finansieret. I alt væsentligt bliver dette naturligvis et spørgsmål om udviklingen i beskattningen; men inden jeg går nærmere ind på denne, vil jeg dog omtale de efterhånden ret stærkt voksende indtægter, som statens udlånsvirksomhed har ført med sig. De samlede renter og afdrag på statens udlån udgjorde i 1955-56 ca. 175 mill. kr. og vil i 1959-60 formentlig nærme sig de 300 mill. kr. Selv hvis man i denne post fradrager forøgelsen i m²-tilskuddene til boligbyggeriet — det er ca. 30 mill. kr. i det kommende år — er der stadig tale om en ret væsentlig indtægtsforøgelse, ikke mindst når man tager i betragtning, at renteudgifterne ved statsgælden ikke er gået nævneværdigt op i dette tidsrum.

Den alt dominerende indtægtspost er dog som nævnt skatterne og afgifterne. I 1955-56 udgjorde provenuet af samtlige skatter — heri også medregnet arveafgiften — knap 4 900 mill. kr. For indeværende finansår anslås skatterne og stabiliseringslånet at indbringe godt 6 milliarder kr., og for 1959-60 er der — hovedsagelig som følge af stabiliseringslånets ophør — budgetteret med ca. 100 mill. kr. mindre.

Det er ikke uden interesse at se nærmere på, hvilke faktorer der har betinget denne vækst i skatteprovenuet. For told- og forbrugsafgifterne, som formentlig i hele perioden vil gå op med noget over 500 mill. kr., skyldes hovedparten af merprovenuet stigningen i den beskattede omsætning. De afgiftsforhøjelser, der er gennemført i dette tidsrum, omfatter tekstiltolden, den i fjor gennemførte forhøjelse af tobaks- og ølskatte samt ændringen af omsætningsafgiften af personbiler i forbindelse med dollartillæggets bortfald. I alt har disse forholdsregler formentlig givet et årligt merprovenu på godt 150 mill. kr. Med hensyn til de i fjor foretagne afgiftsforhøjelser kan man måske gøre den opfattelse gældende, at det fra tid til anden er nødvendigt at tilpasse satserne for vægt- eller stykafgifter i takt med den almindelige prisudvik-